

JUDr. Milan Müller, Ph.D., LL.M.

**Katedra obchodního práva
Univerzita Karlova
Fakulta právnická v Praze**

Oponentský posudek o disertační práci

paní JUDr. Věry Sedloňové

„Vliv judikatury na české vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení“

Disertantka si za předmět disertační práce zvolila zcela nepochybně zajímavé téma zaměřující se na vliv judikatury na české vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení, přičemž s takto komplexním zpracováním se v České republice, s výjimkou jednotlivých odkazů na některou judikaturu v rámci některých publikací, jejichž autory jsou např. Prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc. anebo Prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohávek, dr. h.c., nesečkáváme, což koneckonců disertantka sama výslovně uvádí na straně 9 své disertační práce. V praxi lze rovněž vyzorovat, že význam a tím i oblíbenost rozhodčího řízení především v mezinárodním obchodě, kde je nejčastěji využíváno, je-li v něm obsažen nějaký mezinárodní prvek, v různých obdobích velmi kolísá, a proto je opodstatněné očekávání, že se disertantka bude dostatečně v rámci své disertační práce věnovat i důvodům této kolísavosti např., zda v tom nesehrávají nějakou roli i těžko předvídatelná rozhodnutí rozhodčích soudů apod. Z textu disertační práce lze rovněž usuzovat, že její autorka je insolvenční správkyní, když např. v ní uvádí, že před započítím prací na disertační práci uvažovala o tématu z oblasti insolvenčního řízení s přeshraničním prvkem, a to konkrétně o „Postavení insolvenčního správce v mezinárodním insolvenčním řízení“, od čehož nakonec ustoupila, neboť z této oblasti se po delší dobu nesečkala s mezinárodním insolvenčním řízením. Skutečnost, že disertantka s velkou pravděpodobností působí jako insolvenční správkyně přirozeně poznamenává i tuto disertační práci, a to např. v části 4. „Vztah insolvenčního a rozhodčího řízení“. Rozhodně nelze disertantce upřít, že se jedná o velmi zajímavý pokus o jiný pohled na rozhodčí řízení, které má zcela určitě své místo při rozhodování sporů (obzvláště sporů v mezinárodním obchodě), když se disertantka nezaměřuje a priori na zákonnou úpravu rozhodčího řízení a nerozebírá jednotlivá ustanovení její úpravy, avšak sahá k rozhodnutím jednotlivých soudů a zamýšlí se nad jejich dopady na budoucí fungování rozhodčího řízení.

V předložené disertační práci si její autorka obzvláště klade za cíl, jak již vyplývá i z její názvu, posouzení vlivu judikatury na změny právní úpravy rozhodčího řízení a i na praxi samotného rozhodčího řízení. Usuzuji, že však základní a zcela určitě velmi obdivuhodný cíl, který disertantka vypracováním předmětné disertační práce sleduje, je vytvořit teoretickou práci, která může být velmi dobrým podkladem i pro případné legislativní práce, které povedou ke změně tuzemské právní úpravy rozhodčího řízení.

Ačkoliv se ve své praxi velmi často setkávám s odmítavým postojem k tomu, aby byly případné spory v mezinárodním obchodě, v nichž se vyskytuje mezinárodní prvek, projednávány rozhodčími soudy, ať již stálými anebo ad hoc rozhodčími soudy, kdy je často smluvními stranami určité mezinárodní obchodní transakce argumentováno při neochotě nechat si vysvětlit i veškeré výhody rozhodčího řízení jeho jednoinstančností a možností případného ovlivňování rozhodců jako soukromých osob, jsem přesvědčen i přes určitý pokles rozhodčích řízení v poslední době v České republice o dalším masovějším využití rozhodčího řízení jako jedné z možností řešení sporů, a proto považuji předmětnou disertační práci za velmi přínosnou.

Předložená disertační práce je strukturálně velmi dobře členěná, což přináší s sebou dostatečnou přehlednost a logičnost uspořádání jednotlivých jejích částí a v nich uvedených kapitol. Domnívám se, že se v ní dokáže snadno zorientovat i laik, který se nevěnuje právní problematice rozhodčího řízení. Celkově lze disertační práci vyhodnotit jako práci, která přináší svému čtenáři systematický přehled o jednotlivých zkoumaných tématech a o dosažených dílčích závěrech, které popisují výsledky předmětného zkoumání a které jsou vždy vhodně připojeny na konec každé části disertační práce.

Disertantka se rozhodla rozdělit disertační práci do deseti částí, včetně závěru, kde shrnuje výsledky jejího bádání, které jsou dále členěny do dalších logicky strukturovaných kapitol, přičemž neopomenula ani na obvyklý úvod.

V první části disertační práce se disertantka věnuje stanovení základních východisek pro tuto disertační práci s tím, že spolu se stanovením cílů pojednává i o metodách použitých při zkoumání zvolené problematiky.

Disertantka se pak v druhé části disertační práce věnuje obecnému tématu, a to stavu rozhodčího řízení v České republice v návaznosti na jeho jednotlivé vývojové etapy, kdy považuje za stěžejní předěly rok 1990, který de facto představuje počátek změny politického systému v České republice po tzv. sametové revoluci, dále pak rok 1995, s nímž nabývá účinnosti „nový“ zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, který umožňuje např. rozhodovat v rozhodčím řízení i čistě vnitrostátní spory anebo spory s fyzickými osobami, poté oprávněně považuje za další mezník rok 2012, který představuje rok uvedení v život příslušných

ustanovení zamezujících zneužitých rozhodčího řízení v případech, kdy jednou stranou sporu je spotřebitel, a konečně zatím poslední přelom či změnu představuje rok 2016, kdy dochází k vyloučení spotřebitelských sporů z pravomoci rozhodčích soudů, což, ačkoliv by bylo možné na toto téma vést dlouhé diskuze, disertantka nepovažuje za správné řešení, resp. tuto změnu považuje za krok zpět.

V ostatních navazujících jednotlivých částech disertační práce, kde se disertantka věnuje věcným otázkám rozhodčího řízení, se již zpravidla prolínají jednotlivá soudní, popř. i rozhodčí rozhodnutí, která ovlivňují otázky, o nichž je v nich pojednáváno.

S ohledem na volbu tématu disertační práce „Vliv judikatury na české vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení“ se v části 3 disertantka zaměřuje na vzájemný vztah mezi soudním a rozhodčím řízením, což považuji za základ z pohledu dalšího zkoumání celé problematiky. Disertantka v této části rozebírá jednotlivé části rozhodčího řízení, popř. úkony prováděné v rámci rozhodčího řízení, a případný vliv obecných soudů.

Jak jsem již uvedl v úvodu tohoto oponentského posudku, disertantka se s ohledem na její předpokládané stávající „angažmá“ jako insolvenční správkyně zamýšlí v části 4. disertační práce nad vztahem insolvenčního a rozhodčího řízení a nenechává ani stranou vyhodnocení případných dopadů/případného vlivu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, obzvláště pak jeho ustanovení článku 18.

Poměrně rozsáhle se rovněž věnuje disertantka právní povaze rozhodčího řízení, obzvláště v souvislosti se „střetem“ teorie smluvní a teorie jurisdikční, přičemž argumentuje hned dvěma zásadními rozhodnutími Ústavního soudu ČR, kdy nejdříve pojednává o rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 17. července 2002, sp. zn. I. ÚS 174/02, které se přiklání k aplikaci smluvní teorie u rozhodčího řízení, a následně rovněž pojednává o aktuálnějších rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 8. března 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, kde se Ústavní soud ČR přiklonil k dlouho převažujícímu názoru ve vztahu k právní povaze rozhodčího řízení, a to k aplikaci jurisdikční nebo-li rozsudkové teorie. K převažujícímu názoru jurisdikční povahy rozhodčího řízení se, dle mého názoru, správně kloní i autorka disertační práce. Rozborem této problematiky se podrobně zabývá v části 5. disertační práce a samozřejmě neopomíjí uvést ani další teorie, s nimiž je možné se setkat, a to teorii smíšenou a teorii autonomní.

Opakovaně v předložené disertační práci velmi oceňuji výtečnou přehlednost, jejímž dalším důkazem je i část 6. disertační práce, která se věnuje arbitrabilitě v členění pro jednotlivé právní oblasti, např. pro oblast nemovitostí, pro oblast pracovněprávních sporů, pro oblast rodinného práva či pro oblast závazkového práva atd.

Zbývající části disertační práce zabývající se věcnou problematikou se věnují institutu rozhodčí smlouvy, osobě rozhodce včetně podmínek výkonu této funkce a možnostem přezkumu vydaných rozhodčích nálezů.

Při čtení disertační práce nelze přehlédnout a současně je nutné ocenit, že disertantka v ní na straně 13 rovněž pojednává o nedávném přelomovém rozsudku ve věci Achmea vs. Slovenská republika anebo zmiňuje např. na její straně 19 i kuriózní případ vydávání rozhodčích nálezů paní Bc. Sandrou Svobodovou a nekompetentnost soudů v takových případech okamžitě zásahnout.

Na druhé straně nemůže ujít pozornosti, že disertantka si na straně 10 disertační práce klade za cíl přispět k popularizaci rozhodčího řízení, avšak nikterak podrobně se v disertační práci nevyjadřuje k jeho využívání v praxi, snad s výjimkou strany 24 disertační práce v souvislosti s vyjádřeními některých našich politiků a s výjimkou spotřebitelských sporů, kterým se věnuje např. straně 14 disertační práce. Disertantka by se měla zamyslet, zda nelze právě využít stávající judikatury k popularizaci rozhodčího řízení.

Pokud disertantka deklaruje, že některé úmluvy, které byly uzavřeny ještě za období Československa, se staly v důsledku právního nástupnictví závazné počínaje dnem 1. ledna 1993 i pro Českou republiku, očekával bych, že v práci tohoto druhu uvede právní pramen potvrzující toto nástupnictví, tzn. Ústavní zákon České národní rady č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, což se však nestalo.

Z hlediska formálního je nutné uvést, že výborné členění této disertační práce, které umožní i laikovi se v ní snadno zorientovat, není její jedinou předností. Za důležité rovněž považuji, že disertantka neopomenula v jejím úvodu uvést tolik nezbytné standardní prohlášení o tom, že ji vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že předložená disertační práce nebyla využita k získání jiného anebo stejného titulu. Disertantka rovněž poděkovala Prof. JUDr. Květoslavu Růžičkovi, CSc. za velkou pomoc, kterou ji doprovázel během celého průběhu zpracování disertační práce, a dále rovněž za podnětné rady, připomínky a i za poskytnuté materiály. A konečně vše v úvodu disertační práce doplnila o přehledný obsah s rozsáhlým aparátem jednotlivých použitých zkratk.

Současně bych chtěl velmi vyzdvihnout, že v závěru disertační práce nacházíme abstrakt v českém i anglickém jazyce, a dále i již naprosto samozřejmý rozsáhlý seznam použité domácí i zahraniční odborné literatury v členění na monografie, články a elektronické zdroje. To vše je pak doplněno o seznam použité judikatury ve vhodně zvoleném členění na judikaturu zahraniční zastoupenou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a judikaturou Soudního dvora Evropské unie a na judikaturu domácí, která je obzvláště představována nálezy a usneseními Ústavního soudu České

republiky, rozsudky a usneseními Nejvyššího soudu České republiky a nálezy Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, a dále i o seznam použitých právních předpisů představovaný především mezinárodními smlouvami, nařízeními Evropské unie a vnitrostátními právními předpisy.

V této souvislosti je vhodné rovněž poznamenat, že disertantka v celém textu této vědecké práce využívá rozsáhlý poznámkový aparát, v němž rovněž odkazuje na jednotlivá použitá soudní rozhodnutí.

S ohledem na všechny výše popsané skutečnosti lze prohlásit, že byly splněny i formální požadavky kladané na zpracování disertační práce a tato disertační práce tedy splňuje všechny pro ni předepsané náležitosti, byť si neodpustím uvést, což však nijak nesnižuje vědecký přínos předmětné práce, že bych očekával vyšší kvalitu zpracování, pokud se jedná o použití správně skloňovaných tvarů (např. na straně 6 v třetím odstavci, kde je uvedeno publikace K. Růžička a D. Frintové), různé překlepy apod., a to obzvláště v dnešní době snadného nastavení korektur prováděných příslušným softwarem. Dále jsem přesvědčen, že by u použitých anglických citací měl být přiložen i odpovídající překlad do českého jazyka, tzn. do jazyka, v němž je disertační práce napsána (srov. k tomu např. na straně 1 uvedenou citaci p. Mosese). Rovněž se lze na několika místech disertační práce setkat s nesprávným označením právních předpisů, na které disertantka odkazuje, např. v aparátu zkratk se u ZMO uvádí, že jde o zákon č. 101/1993 Sb., a nikoliv o zákon č. 101/1963 Sb. S obdobnou situací je možné se setkat na straně 15 ve druhém odstavci (zákon č. 98/1993 Sb., ačkoliv by se správně mělo jednat o zákon č. 98/1963 Sb.) anebo na straně 19 ve druhém odstavci (zákon č. 216/1964 Sb., ačkoliv by se správně mělo jednat o zákon č. 216/1994 Sb.).

Celkový způsob zpracování disertační práce disertantkou nepochybně dovoluje uvést, že u ní byla prokázána dostatečná znalost odborné literatury, obzvláště četných domácích i zahraničních soudních rozhodnutí či rozhodnutí rozhodčího soudu, a proto lze tak dospět k jednoznačnému závěru, že jejímu sepsání bylo věnováno značné úsilí, což je patrné i v samém úvodu, kdy autorka uvádí, že se nakonec po důkladném zvážení rozhodla pro změnu zkoumané problematiky. Disertantka při vyhotovování předmětné disertační práce použila obvyklé metody jejího zpracování představované obzvláště aplikací analytické, syntetické či komparativní metody. Vše pak doprovodila a obohatila o rozsáhlé vlastní vědecké bádání, obzvláště obsažené v tzv. dílčích závěrech.

V průběhu obhajoby disertační práce by se měla disertantka určitě vyjádřit k níže uvedeným dotazům, jejichž zodpovězením dojde dle mého názoru k účelnému uzavření předmětné zkoumané problematiky.

K prvním podnětům k zamyšlení patří odkaz disertantky na statistiku sporů Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v letech 2000 - 2018, kterou zapracovala do své disertační práce a z níž je v současné době zřejmý určitý propad projednávaných sporů, přičemž disertantka současně odkazuje na obdobnou situaci i v některých jiných státech, např. v Chorvatsku, Rumunsku, Polsku či Estonsku. Na druhé straně disertantka zmiňuje v zásadě stabilní situaci u ICC a ve skandinávských státech. Z předmětné statistiky sporů tedy vyplývá setrvalý pokles počtu projednávaných sporů u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky počínaje rokem 2012, přičemž v této souvislosti dovozuje, že tento pokles není způsoben jen vyloučením spotřebitelských sporů z rozhodčího řízení, resp. zpřísněním podmínek pro vedení spotřebitelských sporů v roce 2012. **Disertantka by se tedy měla s ohledem na ji deklarovanou snahu o popularizaci rozhodčího řízení v průběhu obhajoby disertační práce vyjádřit, resp. vyjmenovat další příčiny, v nichž spatřuje důvod poklesu zájmu o projednávání sporů u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Rovněž by bylo v této souvislosti vhodné, pokud by se disertantce podařilo rozčlenit pokles rozhodčích řízení, jejichž předmětem je projednávání ryze vnitrostátních sporů a jejichž předmětem je projednávání sporů s mezinárodním prvkem.**

V souvislosti s výše položeným dotazem by se disertantka měla rovněž během obhajoby disertační práce zamyslet na případnými **dopady alternativního řešení sporů (ADR) na rozhodčí řízení** v návaznosti na jí zpracovávanou problematiku.

S ohledem na skutečnost, že disertantka si kladla za cíl předložit teoretickou vědeckou práci, která může ovlivnit budoucí změny tuzemské právní úpravy rozhodčího řízení, bylo by určitě vhodné, pokud by během obhajoby disertační práce uvedla, **jaké konkrétní změny tuzemské právní úpravy rozhodčího řízení by navrhovala a i zda a kde zamýšlí své závěry prezentovat**, neboť se zcela určitě nejedná o zanedbatelný cíl, který by měl zůstat bez další pozornosti odborné i laické veřejnosti.

V rámci obhajoby disertační práce by určitě mělo zaznít podrobné vyjádření k **řešení situací, kdy bylo již zahájeno insolvenčního řízení v jednom státě Evropské unie, avšak v jiném státě Evropské unie je rovněž zahájeno či již probíhá rozhodčí řízení**, to vše obzvláště při zohlednění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, včetně jeho ustanovení článku 18, a dopadů jeho aplikovatelnosti, s čímž by měla být disertantka s ohledem na její pravděpodobné působení jako insolvenční správkyně obeznámena.

Konečně by měla disertantka shrnout a obhájit všechny **důvody**, které ji vedly k závěru, **že právní povaha rozhodčího řízení by měla vycházet z jurisdikční teorie**.

Hodnocení předmětné disertační práce jako celku je kladné, byť si nelze nepřipomenout některé drobné výhrady, které jsou dány tím, že se jedná do určité míry o pokus „prvotiny“, tzn. zpracování přehledu různých soudních rozhodnutí potencionálně ovlivňujících různá stadia rozhodčího řízení či různé druhy projednávaných sporů. Dále je možné na podporu předložené disertační práce uvést, že byla vypracována po důkladném zvážení na základě řádného a dlouhodobého zkoumání zvolené problematiky, nezbytného náročného studia a rozboru souvisejících soudních rozhodnutí a rozhodnutí rozhodčího soudu.

Po důkladném seznámení se s předloženou disertační prací a s ohledem na všechny výše popsané skutečnosti

d o p o r u č u j i ,

aby disertantce bylo umožněno disertační práci nazvanou „Vliv judikatury na české vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení“ ústně obhájit a aby byl po její úspěšné obhajobě JUDr. Věře Sedloňové přiznán akademický titul Ph.D.

V Praze dne 26. srpna 2019

JUDr. Milan Müller, Ph.D., LL.M.